

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

СОЛЯРЧУК НАТАЛІЯ ЮРІЇВНА

УДК 338.24:331.105.5

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ФРІЛАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Львів – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Скибінський Олександр Станіславович,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри менеджменту і міжнародного
підприємництва

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Андрушків Богдан Миколайович,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя,
завідувач кафедри менеджменту інноваційної
діяльності та підприємництва

кандидат економічних наук, доцент
Шахно Альона Юріївна,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
доцент кафедри економіки, організації та управління
підприємствами

Захист відбудеться «29» червня 2015 р. о «11⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.03 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79013, Львів-13, вул. С.Бандери, 12, IV н. к., ауд. 209-А).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, Львів-13, вул. Професорська, 1).

Автореферат розісланий «28» травня 2015 р.

Учений секретар спеціалізованої
вченої ради, к.е.н., доц.

А. С. Завербний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дисертації. Враховуючи сучасні умови розвитку інформаційної економіки створюються умови для розвитку дистанційних форм зайнятості, удосконалення вже існуючих видів діяльності та створення нових. В умовах глобалізації ринку праці та розвиненої конкуренції працівники з будь-яких країн світу мають можливість використовувати свої вміння і навички з метою реалізації власного потенціалу на світовому ринку. Саме тому одним із основних стратегічних завдань держави є якісний розвиток трудового потенціалу країни, що забезпечить конкурентоспроможність працівників на світовому ринку праці.

У зв'язку із значним зниженням вартості засобів комунікації, пошуку шляхів зниження витрат на тимчасові проекти на підприємствах, набуває актуальності передавання частин роботи зовнішнім виконавцям: аутсорсинговим компаніям, фрілансерам тощо. Результатом цього є використання послуг фрілансерів юридичними і фізичними особами, з метою швидкого та якісного (ефективного) виконання певних проектів, над якими не доцільно працювати штатним працівникам чи замовнику самостійно. Так як фріланс використовується у сучасній інформаційній економіці досить активно, все більше замовників користуються послугами фрілансерів не тільки для виконання простих, але і капіталомістких та довготривалих проектів.

Фрілансова діяльність є однією із дистанційних форм зайнятості, яка активно розвивається у сучасних умовах у всьому світі. Однак, зважаючи на відносно недавню появу такої форми зайнятості в Україні, ще не створено системи законодавчих актів щодо фрілансової діяльності, не розроблено стратегію розвитку даного виду діяльності тощо. На сьогодні управління фрілансовою діяльністю здійснюється тільки в межах управління підприємництвом без врахування особливостей фрілансової діяльності, відповідно, щодо фрілансової діяльності, здійснюється не достатньо ефективно. Крім того, показники розвитку фрілансової діяльності не відображаються в статистичних даних. Така ситуація носить негативний характер, оскільки фрілансери, які здійснюють фрілансову діяльність не реєструючись як підприємець, не сплачують податків та соціальних внесків, і, відповідно, не мають жодних соціальних гарантій від держави.

Проблеми фрілансової діяльності досліджувались у наукових працях таких зарубіжних науковців, як Дж. Кітчінг, Д. Смолбоун, Міл Рой, Р. Хукер, К. Левіс, Х. Сміс, М. Васко, Дж. Уорел, Т. Юн, Т. Малоун, Р. Лаубахер, Е. Лоренціні, Ф. Фосен, В. Стайнер, Ф. Анкер, Є. Бамберг, К. Страс, Б. Хогвуд, Л. Ганн, Дж. Боудрей, Б. Данфорд, П. Рамстад, Я. Кім, К. Алтінкемер, Д. Стребков, А. Шевчук, В. Гебриаль, М. Гурова. Серед вітчизняних науковців у своїх працях розглядали особливості фрілансової діяльності Кузьмін О.Є., Скибінський О.С., Фещур Р.В., Андрушків Б.М., Афонін Е.А., Благодєлева-Вовк С.Л., Пристайко О.П., Паламарчук В.А., Шахно А.Ю., Тумакова С.В. та ін. У їх наукових працях розглядається фрілансова діяльність як одна із форм самозайнятості, її особливості як сфери послуг, які орієнтуються на експорт.

Однак, у наукових дослідженнях щодо проблем фрілансової діяльності недостатньо зосереджено увагу саме на державному управлінні фрілансовою діяльністю, особливо в сучасних умовах розвитку. Удосконалення вимагає

класифікація фрілансерів та модель процесу виконання фріланс-проекту, що надасть можливість більш ретельного дослідження фрілансової діяльності з урахуванням поетапності процесів та особливостей діяльності фрілансерів. Особливої уваги потребує формування системи державного управління фрілансовою діяльністю, ефективне функціонування якої надасть можливість комплексного забезпечення даного процесу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційної роботи відповідає науковому напрямку кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» – «Проблеми формування моделей розвитку національного господарства та його суб'єктів в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0114U001694) (акт впровадження від 03.11.2014 р.).

Наукові результати, отримані у процесі написання дисертаційної роботи, використані при розробленні держбюджетної теми Національного університету «Львівська політехніка» ДБ/ПСМ «Методологія та інструментарій процесійно-структурованого менеджменту» (номер державної реєстрації № 0111U001215, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 1177 від 30.11.2010 р.) на кафедрі менеджменту і міжнародного підприємництва у 2013 р. Автором в межах системи процесійно-структурованого менеджменту розроблено процес виконання фріланс-проекту в умовах комерціалізації інтелектуального капіталу (Розділ 3 «Розроблення інструментарію процесійно-структурованого менеджменту», підрозділ 3.4. «Формування моделі створення та комерціалізації інтелектуального капіталу як інструмента підвищення ефективності системи процесійно-структурованого менеджменту») (акт впровадження від 10.10.2013 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретичних основ та практичних рекомендацій щодо удосконалення державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку.

Для досягнення мети у роботі поставлено такі завдання:

- розвинути понятійний та термінологічний апарат щодо фрілансової діяльності;
- удосконалити класифікацію фрілансерів з урахуванням усіх особливостей фрілансової діяльності;
- запропонувати модель процесу виконання фріланс-проекту;
- удосконалити систему державного управління фрілансовою діяльністю;
- розробити систему показників оцінювання стану фрілансової діяльності на рівні держави.

Об'єктом дослідження є процес державного управління фрілансовою діяльністю.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні засади державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань у дисертаційній роботі використовувались загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, а саме: аналіз, синтез, групування, порівняння та узагальнення – для уточнення понятійно-категоріального апарату під час виконання

роботи (усі розділи дисертації), зокрема, для обґрунтування сутності понять «фрілансер», «фрілансова діяльність», «фріланс-проект», «державне управління фрілансовою діяльністю» (п. 1.1), гіпотетичний метод – для формування гіпотези щодо зміни питомої ваги чисельності фрілансерів у чисельності економічно-активного населення (п. 2.2, 3.3); методи анкетування, експертних оцінок та емпіричного дослідження - під час розроблення анкети для фрілансерів з метою визначення основних характеристик та стану фрілансової діяльності в Україні, а також під час дослідження динаміки питомої ваги чисельності фрілансерів у кількості економічно-активного населення (п. 2.2, 3.3); структурно-логічний аналіз – для побудови моделі процесу виконання фріланс-проекту (п. 1.1); графічний – для наочного відображення результатів дослідження (усі розділи дисертації).

Теоретичною інформаційною основою дисертаційної роботи є наукова, інформаційно-довідкова, навчально-методична література вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, статистичні звіти та огляди Державної служби статистики України, Інтернет-джерела, дані досліджень, проведених автором, а також нормативно-правові акти органів державної влади України та міжнародних організацій, що регулюють фрілансову діяльність.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

вперше:

– запропоновано систему показників оцінювання стану фрілансової діяльності на рівні держави, яка охоплює питому вагу чисельності фрілансерів у загальній кількості економічно-активного населення, питому вагу внеску фрілансерів-резидентів у валовому внутрішньому продукті, валовому національному продукті, рівень легалізації фрілансової діяльності та дає змогу визначити стан та роль фрілансової діяльності у розвитку національної економіки України;

удосконалено:

– модель процесу виконання фріланс-проекту, яка, на відміну від існуючих, визначає основні етапи реалізування простого та складного проекту із уточненням відповідальних виконавців кожного етапу з метою якісного організування процесу управління фріланс-проектами;

– систему державного управління фрілансовою діяльністю, яка, на відміну від існуючих, конкретизує функції та інструменти, за допомогою яких здійснюється вплив органів державного управління на фрілансову діяльність;

– класифікацію фрілансерів, яка, на відміну від чинних, передбачає виокремлення типів фрілансерів за способом комунікації, за типом зайнятості, за розташуванням робочого місця, за причиною вибору фрілансу як основного виду діяльності, за структурою ринку, за способом пошуку нових замовників, що створює передумови для ефективного виконання досліджень стану фрілансової діяльності та врахування особливостей кожного типу фрілансерів при формуванні нормативно-правової бази;

дістали подальшого розвитку:

– понятійний та термінологічний апарат щодо фрілансової діяльності, зокрема визначення понять: «фрілансер» - це кваліфікований позаштатний

працівник, який самостійно здійснює підприємницьку діяльність співпрацюючи із замовником лише на термін роботи над фріланс-проектом, не виступає найманою робочою силою та не наймає працівників; «фрілансова діяльність» - це вид підприємницької діяльності, який здійснюється кваліфікованими позаштатними працівниками не залучаючи найману працю переважно у дистанційній формі з метою отримання прибутку та досягнення поставлених цілей; «фріланс-проект» - це діяльність одного або кількох фрілансерів, яка обмежена у термінах та витратах на виконання унікальної роботи для конкретного замовника з метою отримання прибутку та досягнення інших поставлених цілей; «державне управління фрілансовою діяльністю» - це процес здійснення управлінського впливу державних органів влади на здійснення фрілансової діяльності з метою забезпечення розвитку національної економіки шляхом підвищення рівня ефективності та легалізації фрілансової діяльності, які, на відміну від існуючих, дозволяють виокремити фрілансерів серед підприємців, а також знижують можливість ототожнення фрілансера із дистанційним працівником та іншими суміжними поняттями.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні та розробленні теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення державного управління фрілансовою діяльністю та її розвитку в Україні. Окремі пропозиції автора використовуються у діяльності Департаменту економічного розвитку, торгівлі та промисловості Львівської обласної державної адміністрації для підвищення ефективності державного управління та стимулювання розвитку економіки (довідка №1-31-3228 від 10.11.2014 р.) та Департаменту економічної політики Львівської міської ради (довідка №23-вих-1178 від 07.04.2015 р.). Результати дисертаційної роботи впроваджено у практичну діяльність ТзОВ «Тайл» (довідка №17 від 11.03.2015 р.); ТзОВ «Транс-Сервіс-1» (довідка №24 від 25.03.2015 р.).

Основні положення та результати дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес та використовувались при викладанні дисципліни «Економіка та управління знаннями» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю») (довідка про впровадження №67-01-893 від 15.05.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійних наукових досліджень дисертанта. Усі наукові результати, викладені в дисертації, одержані дисертантом самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які становлять особистий внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та прикладні рекомендації дисертаційного дослідження розглянуто та схвалено на таких всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: VIII Науково-технічна конференція науково-педагогічних працівників «Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні» (Львів, 26-31 березня 2012 р.), Шоста Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи» (Житомир, 26-27 квітня 2012 р.), Перша Міжнародна науково-практична конференція «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та

практики» (Одеса, 18-19 жовтня 2012 р.), ІХ Міжнародна науково-практична конференція «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (Львів, 8-10 листопада 2012 р.), VI Міжнародна наукова конференція молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (Тернопіль, 25-26 квітня 2013 р.), IV Міжнародна науково-практична конференція «Управління в освіті» (Львів, 18-19 квітня 2013 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Общество и экономическая мысль в XXI в.: пути развития и инновации» (Воронеж, 25-27 квітня 2013 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес в умовах трансформаційної економіки» (Сімферополь-Судак, 21-25 травня 2013 р.), Друга міжнародна науково-практична конференція «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (Одеса, 26-27 вересня 2013 р.), VI Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств» (Харків, 30-31 жовтня 2013 р.), IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (Львів, 11-12 квітня 2014 р.), Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми управління експортно-імпортною діяльністю» (Львів, 13 травня 2014 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 22 наукові праці, загальним обсягом 6,57 друк. арк. (з яких особисто авторові належить 6,32 друк. арк), з яких 1 колективна монографія, 7 статей у наукових фахових виданнях України (із них 3 статті у виданнях, які включені до наукометричних баз даних), 2 статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав, 12 тез доповідей науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 196 сторінок, у тому числі основний зміст дисертації представлено на 164 сторінках тексту. Робота містить 29 рисунків, 15 таблиць, список використаних джерел із 170 найменувань, а також 2 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету та завдання, предмет та об'єкт, методологічну базу дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення розроблених теоретичних положень і прикладних рекомендацій з державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку.

У першому розділі «**Теорія і практика державного управління фрілансовою діяльністю**» розкрито сутність та значення фрілансової діяльності, визначено особливості фрілансової діяльності як об'єкта державного управління, запропоновано перелік принципів та функцій державного управління фрілансовою діяльністю.

Дослідження літературних джерел дає можливість стверджувати, що у визначенні сутності категорії «фрілансер» немає єдиного, однозначного погляду. Різноманітність у поглядах різних авторів, а також недоцільність ототожнювання дистанційного працівника та фрілансера, обмеження за видом діяльності чи професійним спрямуванням, зумовили необхідність уточнення категорії

«фрілансер». Дистанційний працівник виконує свою роботу вдома, однак він, на відміну від фрілансера, є найманим працівником і працює за трудовим договором. Фрілансер є самозайнятою особою, тобто самостійно забезпечує себе роботою та здійснює фрілансову діяльність за усіма ознаками підприємницької діяльності, беручи на себе відповідальність за забезпечення засобів праці, пошук замовників, кількість виконаної роботи та отриманого доходу тощо. На основі узагальнення трактувань даного поняття вітчизняними та зарубіжними вченими в дисертації запропоновано визначати категорію «фрілансер» як кваліфікованого позаштатного працівника, який самостійно здійснює підприємницьку діяльність співпрацюючи із замовником лише на термін роботи над фріланс-проектом, не виступає найманою робочою силою та не наймає працівників. Категорію «фрілансова діяльність» в роботі запропоновано трактувати як вид підприємницької діяльності, який здійснюється кваліфікованими позаштатними працівниками не залучаючи найману працю переважно у дистанційній формі з метою отримання прибутку та досягнення поставлених цілей. «Фріланс-проект» - це діяльність одного або кількох фрілансерів, яка обмежена у термінах та витратах на виконання унікальної роботи для конкретного замовника з метою отримання прибутку та інших поставлених цілей.

Необхідність врахування різних типів фрілансерів при подальших дослідженнях фрілансової діяльності зумовили необхідність формування класифікації фрілансерів (рис. 1). Розроблена класифікація дасть можливість внести зміни до збору статистичної інформації та більш ефективного управління фрілансовою діяльністю на основі отриманих результатів статистичних досліджень.

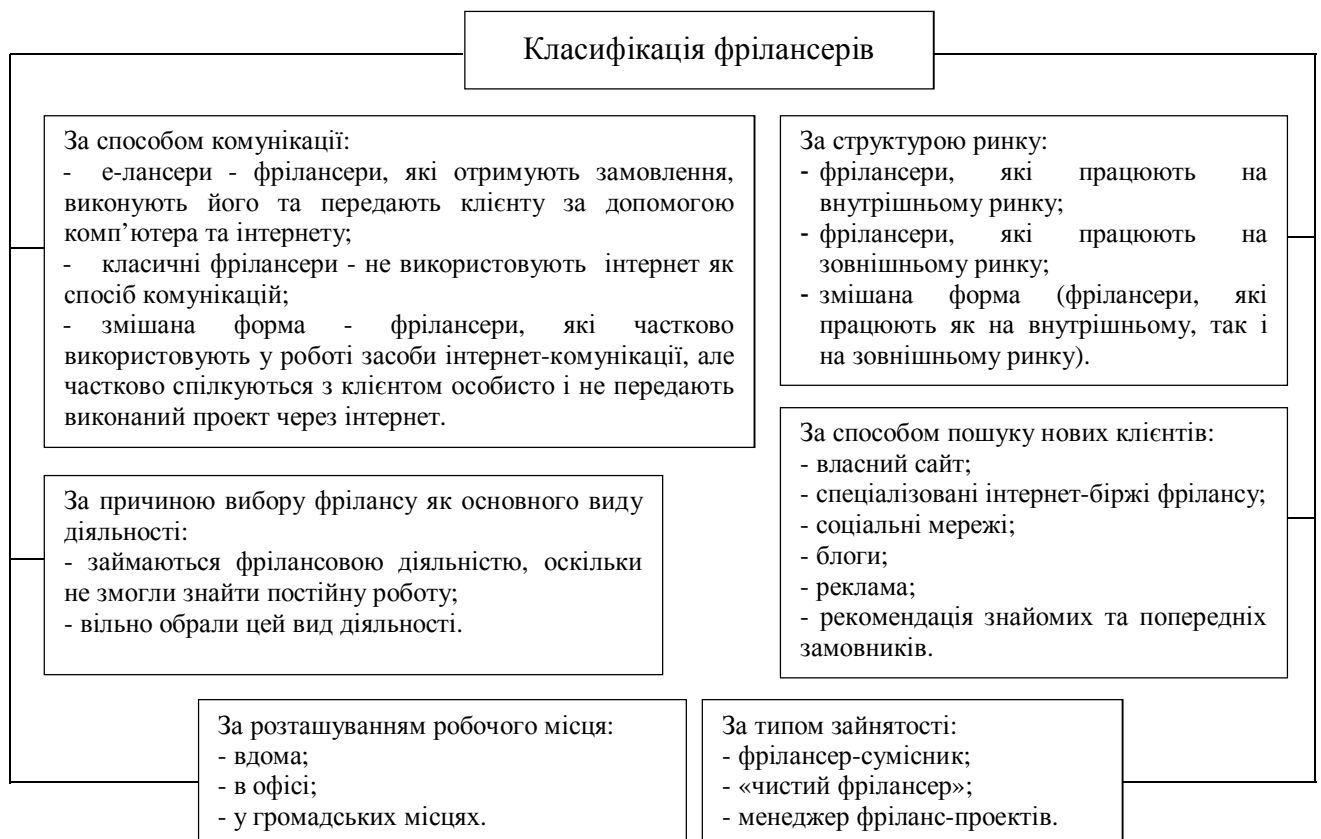

Рис. 1. Класифікація фрілансерів

Примітка: розроблено автором

Враховуючи особливості різноманітних фріланс-проектів та відмінності у процесі їх виконання, запропоновано поділяти їх на прості (виконує один фрілансер) та складні фріланс-проекти (виконує команда фрілансерів). На рис. 2 подано модель процесу виконання фріланс-проекту, у якій відображено усі етапи даного процесу як для простого, так і для складного проектів.

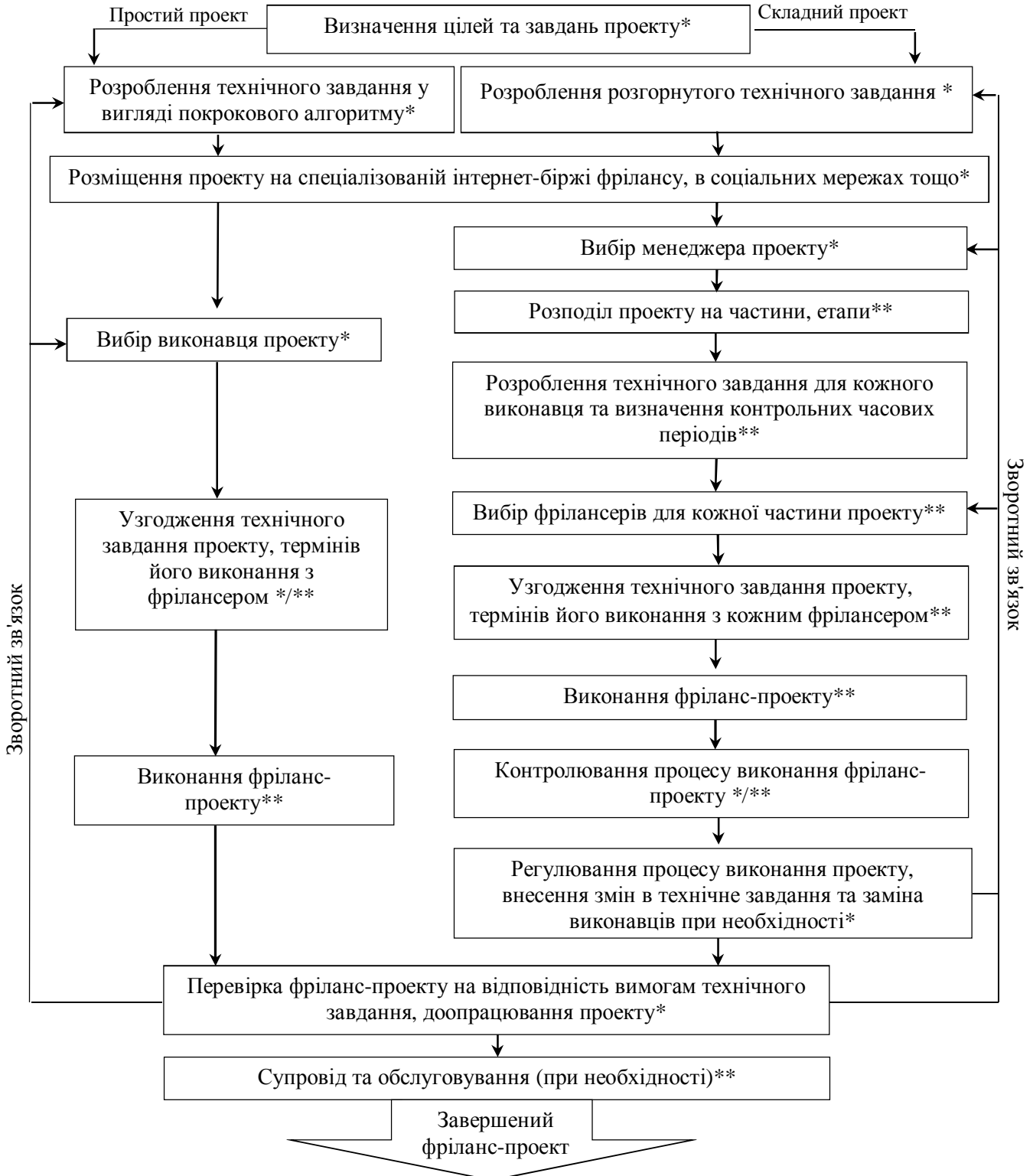

Рис. 2. Модель процесу виконання фріланс-проекту

* - виконує замовник; ** - виконує фрілансер

Примітка: удосконалено автором

Фрілансер працює самостійно, що є однією із основних його характеристик, однак для роботи над складними фріланс-проектами, які потребують залучення фахівців різних професійних напрямів, використовуються команди фрілансерів, які формуються виключно для роботи над конкретним проектом. Управління такими командами здійснює менеджер фріланс-проекту, яким може виступати фрілансер із відповідними навиками або замовник проекту.

Дослідження законодавчої бази щодо фрілансової діяльності дозволяє стверджувати про відсутність понять «фрілансер», «фрілансова діяльність», а також про недосконалість чинного законодавства, у якому не враховано особливості фрілансової діяльності як сучасної форми підприємництва. В дисертаційній роботі уточнено поняття «державне управління фрілансовою діяльністю в Україні» як процесу здійснення управлінського впливу державних органів влади на здійснення фрілансової діяльності з метою забезпечення розвитку національної економіки шляхом підвищення рівня ефективності та легалізації фрілансової діяльності.

До принципів державного управління фрілансовою діяльністю ми пропонуємо включити такі: принцип цілеспрямованості, принцип плановості, принцип компетентності, принцип врахування інтересів та потреб, принцип ефективності, принцип постійного удосконалення інструментів управління, оскільки лише за умови їх дотримання можливе досягнення поставлених цілей та ефективне управління фрілансовою діяльністю.

У другому розділі «**Аналізування фрілансової діяльності як форми підприємництва**» сформовано положення з аналізування фрілансової діяльності, проаналізовано стан фрілансової діяльності та визначено вплив фрілансової діяльності на рівень зайнятості та міграцію населення.

У 2014 р. Україна посідала третє місце за кількістю отриманого доходу на одній із найбільших інтернет-бірж фрілансу «Elnance» від початку існування біржі (з 1999 р.) дотепер, а за кількістю зареєстрованих фрілансерів лише 14-те місце. Більше 29 тис. фрілансерів з України отримали понад 72,4 млн. дол. США доходу від початку діяльності біржі (з 1999 р. дотепер), хоча середня ставка за годину роботи над проектом є порівняно низькою – усього 16 дол. США. Також варто відзначити високий показник середнього бюджету проекту, що підтверджує високу кваліфікацію українських фрілансерів. Відповідно можна стверджувати, що продуктивність фрілансерів, які проживають в Україні, є значно вищою, ніж у інших країнах (табл.1).

З метою оцінювання стану фрілансової діяльності проведено соціологічне дослідження, яке здійснено дистанційно за допомогою інтернет-ресурсу Google Docs та надало можливість визначити тенденції розвитку фрілансової діяльності, переваги та недоліки її здійснення саме в умовах перехідної економіки України. В даному опитуванні брали участь лише фрілансери, які проживають в Україні. За результатами виконаного дослідження можемо сформулювати такі висновки: 63,5% фрілансерів в Україні – жінки, 36,5% - чоловіки; 74,8% опитаних – молодь, віком від 18 до 30 років, 18,3% - 30-39 р., по 3,5% - 40-49 р. та до 18 р.; більшість фрілансерів в Україні є висококваліфікованими – близько 1% мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, 55,7% - повну вищу освіту, 20% базову вищу освіту; 63,5%

Основні показники результатів діяльності фрілансерів за країнами
на інтернет-біржі фрілансу «Elance»

Показники	Країни						
	Індія	Велико-британія	США	Канада	Росія	Україна	Австралія
Кількість зареєстрованих фрілансерів, осіб	649566	126670	1123935	85639	21045	29341	48240
Отриманий фрілансерами дохід, млн. дол. США	312,9	35,3	310,0	31,4	27,4	72,4	8,5
Отриманий дохід на 1 фрілансера, дол. США	481,71	278,68	275,82	366,66	1301,97	2467,54	176,20
Кількість розміщених проектів, од.	112378	353776	2686398	265272	9760	6739	315608
Середній бюджет проекту, дол. США	2150	1431	1767	1360	1899	2661	1072
Середня ставка за год., дол. США	14	27	30	30	20	16	35

Примітка: сформовано та розраховано за даними інтернет-біржі фрілансу «Elance» станом на 28 березня 2015 р.

фрілансерів проживають у великих містах або на відстані менше 20 км від них, 11,3% - до 50 км; 16,5% - до 150 км; 5,2% - більше 150 км; 54,7% фрілансерів не укладають договір про надання фріланс-послуг, 15,7% - завжди укладають договір; інші укладають договір лише за певних умов («високий» бюджет проекту, замовник є юридичною особою, при співпраці з замовником вперше тощо).

Щодо рівня доходу фрілансерів в Україні, то за результатами виконаного дослідження понад 51% фрілансерів задовольняє їх рівень доходу і лише 17% оцінюють його негативно, решта респондентів поставили нейтральну оцінку даному показнику. Цікаво відзначити, що серед респондентів, які негативно оцінили свій рівень доходу, 60% фрілансерів менше 1 року працюють у даній сфері, 30% – 1-2 роки і лише 10% – 3-5 років. Отже, високий рівень доходу фрілансера досягається поступово, в міру набуття досвіду, підвищення рейтингу фрілансера на інтернет-біржах фрілансу та кількості постійних замовників.

За результатами виконаного дослідження, можемо стверджувати, що кількість фрілансерів в Україні буде продовжувати зростати, оскільки 33% респондентів планують через 5 років працювати лише як фрілансери, 33% планують організувати власний бізнес, 29,7% будуть поєднувати фріланс із іншою оплачуваною зайнятістю і 2,6% планують відмовитись від розвитку фрілансової діяльності і працювати штатним працівником в організації.

Тенденції розвитку ринку фрілансу найбільш помітні за показником кількості отриманого доходу фрілансерами з 2008 р. до 2014 р. (рис. 3). Така тенденція обґрунтована зниженням вартості інтернет-комунікацій та поширенням вільного доступу до інтернету, що значно спростило процес виконання фріланс-проектів,

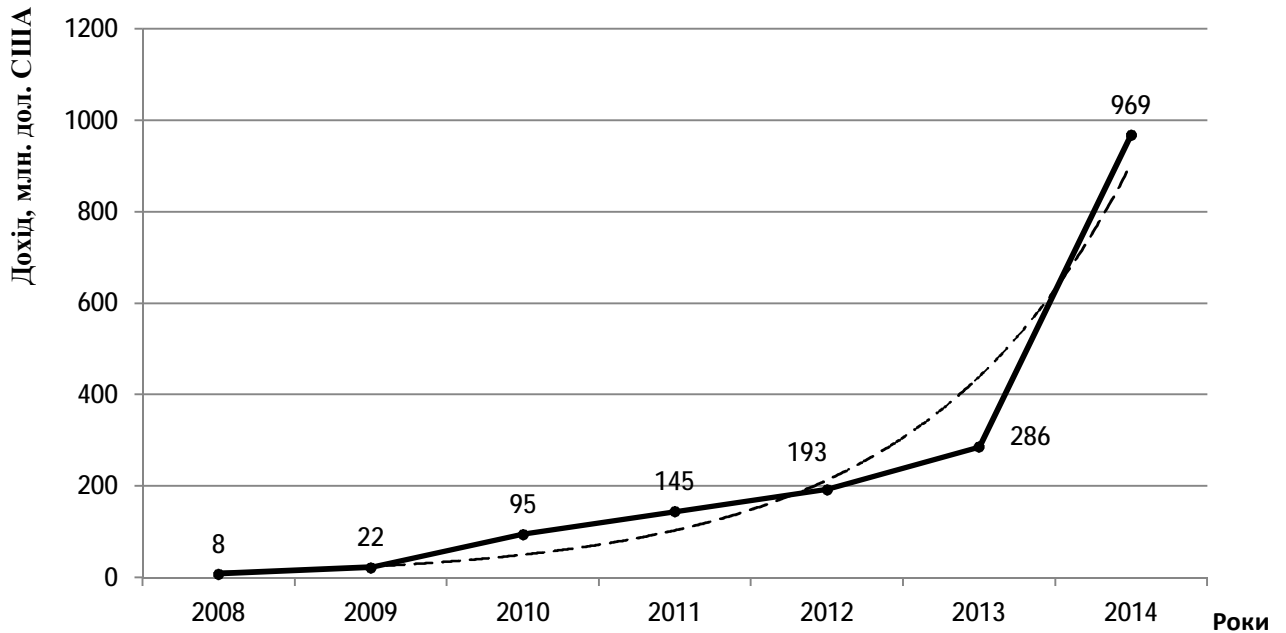

Рис. 3. Отриманий дохід за період з 1999 р. до 2014 р. зареєстрованими фрілансерами на інтернет-біржі фрілансу «Elance», млн. дол. США

Примітка: сформовано за даними інтернет-біржі фрілансу «Elance» станом на 28 березня 2015р.

розширило діапазон професійних напрямів фрілансерів та дозволило співпрацювати із замовниками дистанційно на світовому ринку фрілансу. Результати проведених соціологічних опитувань та дослідження статистичних даних інтернет-бірж фрілансу вказують на подальше зростання кількості фрілансерів, обумовлюють необхідність удосконалення законодавчої бази та державної підтримки фрілансової діяльності з метою її легалізації.

У третьому розділі «**Удосконалення державного управління фрілансовою діяльністю**» запропоновано інструменти державного управління фрілансовою діяльністю, систему державного управління фрілансовою діяльністю, обґрунтовано програму розвитку даного виду діяльності в Україні, здійснено оцінювання потенціалу розвитку фрілансової діяльності.

Діяльність фрілансерів в Україні частково можна відносити до неформальної економіки, оскільки фрілансова діяльність як складова неформальної економіки прихована від офіційної статистики. Необхідним є створення сприятливих умов для розвитку фрілансової діяльності в Україні, а також розроблення та удосконалення інструментів державного управління даним видом діяльності для її легалізації. У запропонованій системі державного управління фрілансовою діяльністю (рис. 4) конкретизовано функції та інструменти державного управління, які спрямовані на легалізацію та розвиток фрілансової діяльності, оскільки об'єктом управління виступає фрілансова діяльність.

Податкові інструменти регулювання фрілансової діяльності у системі державного управління є достатньо ефективними при зваженому їх використанні. З метою розвитку фрілансової діяльності та підвищення рівня легалізації необхідно розробити та впровадити стимулюючу політику, яка має включати систему заходів

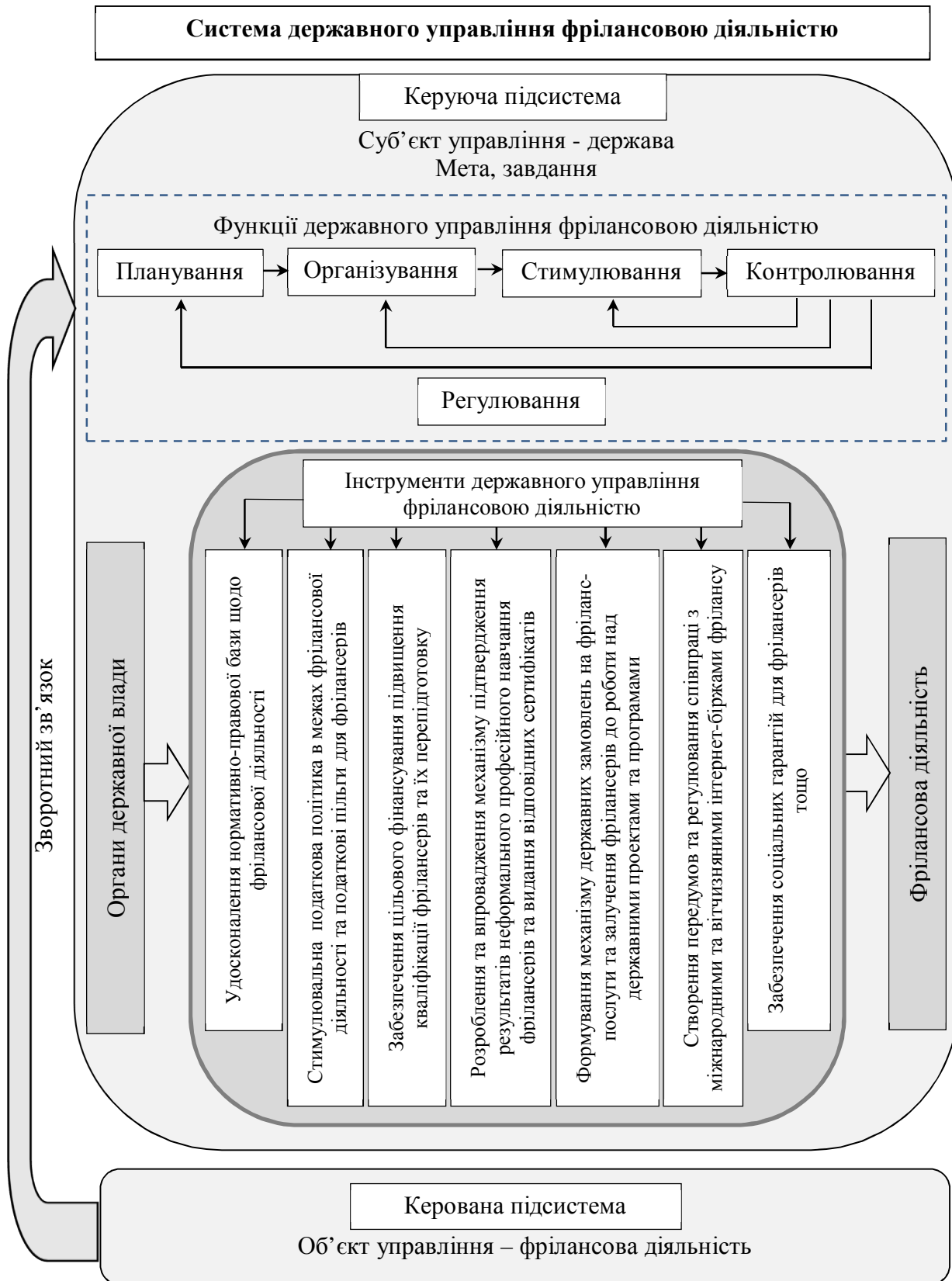

Рис. 4. Система державного управління фрілансовою діяльністю

Примітка: удосконалено автором

та податкових пільг для досягнення позитивного економічного і соціального ефекту від розвитку фрілансової діяльності для національної економіки України.

Запропоновано наступні податкові пільги – нульові ставки оподаткування для фрілансерів:

1) в період навчання, перепідготовки або підвищення кваліфікації. Особливості фрілансової діяльності надають можливість працювати за вільним графіком, самостійно обираючи тривалість та кількість робочих днів. Виходячи з цього, фрілансову діяльність значно простіше поєднувати із навчанням, ніж працю за наймом. З метою стимулювання молоді до розвитку фрілансової діяльності та за умов значних витрат часу на навчання, відсутності можливості займатись фрілансовою діяльністю в режимі повної зайнятості доцільно скасувати будь-яке податкове навантаження на фрілансерів, які навчаються на денній формі навчання, проходять перепідготовку або підвищення кваліфікації;

2) при нижчому рівні доходу фрілансера від мінімальної заробітної плати. Така податкова пільга допоможе мотивувати потенційних фрілансерів починати таку діяльність, оскільки фрілансери на початку своєї діяльності не отримують значних доходів. Щоб отримувати постійні доходи фрілансеру необхідно сформувати портфолію, отримати рейтинг на інтернет-біржі, сформувати початкову базу замовників, визначити для себе систему вибору проектів та замовників тощо. Даний процес може займати різний період часу, тому не доцільно впроваджувати дану пільгу на конкретний термін з початку фрілансової діяльності. Нульова ставка оподаткування в даному випадку дозволить фрілансерам розпочинати фрілансову діяльність без труднощів процесу оподаткування до того часу, поки рівень їх доходів не буде вищим за мінімальну заробітну плату, встановлену законодавством.

Для фрілансерів, які вже тривалий час здійснюють даний вид діяльності та отримують дохід доцільно застосовувати спрощену систему оподаткування у формі єдиного податку. Така система максимально полегшить процес підготовки звітності.

Цільове фінансування підвищення кваліфікації фрілансерів та їх перепідготовку забезпечить підвищення конкурентоспроможності фрілансерів на міжнародному ринку фріланс-послуг.

Розроблення та впровадження механізму підтвердження результатів неформального професійного навчання фрілансерів та видача відповідних сертифікатів є необхідним, оскільки фрілансери не завжди працюють за освітою. Відповідно рекомендується видавати сертифікати про підтвердження кваліфікації фрілансера та сприяння можливості реєстрації даних сертифікатів на інтернет-біржах фрілансу.

Формування механізму державних замовлень на фріланс-послуги та залучення фрілансерів до роботи над державними проектами та програмами забезпечуватиме роботою тих фрілансерів, які за певних причин (відсутність знання іноземної мови, недостатній рівень кваліфікації тощо) не можуть ефективно здійснювати фрілансову діяльність на міжнародному ринку. А також даний механізм надасть можливість знизити витрати з державного бюджету на залучення працівників для даних робіт.

Створення передумов та регулювання співпраці з міжнародними та вітчизняними інтернет-біржами фрілансу сприятиме покращенню умов ведення фрілансової діяльності за допомогою інструментів інтрент-бірж фрілансу: можливість інтеграції рейтингу фрілансерів на різних інтернет-біржах з метою доступного переходу фрілансерів з однієї біржі на іншу, або роботи на кількох

біржах без втрати отриманого особистого рейтингу; стимулювання фрілансерів до легальної роботи, тобто реєстрації як суб'єкта підприємництва та сплати податків; інформаційна підтримка фрілансерів в процесі їх роботи, підвищення захисту фрілансера та замовника його послуг від невиконання умов договору тощо.

Основними передумовами формування програми розвитку фрілансової діяльності є: здійснення пошуку та визначення усіх проблем розвитку фрілансової діяльності, що можуть бути вирішені на державному рівні; визначення відповідальної організації; наявність достатньої кількості вихідних даних (статистичних даних щодо стану фрілансової діяльності, результатів соціологічних досліджень щодо проблем розвитку та недоліків управління фрілансовою діяльністю тощо); можливість ресурсного забезпечення розроблення та виконання програми.

У зв'язку із значною кількістю завдань, які необхідно виконувати у процесі державного управління фрілансовою діяльністю, ми пропонуємо включити до функцій Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва (Держпідприємництва України) наступні завдання:

- підготовка та подання пропозицій щодо формування та удосконалення системи державного управління фрілансовою діяльністю;
- аналізування проектів законодавчих актів, що подаються з метою погодження, прийняття рішень щодо погодження чи відмови в погодженні даних проектів;
- подання роз'яснень положень законодавства з питань державної політики у сфері фрілансової діяльності;
- проведення моніторингу виконання програми розвитку фрілансової діяльності в Україні;
- проведення моніторингу стану розвитку фрілансової діяльності;
- розроблення програми розвитку фрілансової діяльності в Україні; пропозицій щодо удосконалення законодавчих актів; типових договорів про співпрацю з громадськими організаціями, українськими та іноземними інтернет-біржами фрілансу тощо.

Інші завдання та функції доцільно делегувати Державній службі зайнятості. До основних її завдань щодо фрілансової діяльності ми пропонуємо включити наступні:

- сприяння організаційного та методологічного забезпечення навчання та підвищення кваліфікації фрілансерів у Державному центрі зайнятості;
- організування співпраці з громадськими організаціями фрілансерів, з українськими та іноземними інтернет-біржами фрілансу;
- інформування громадськості щодо виконання покладених на Державну службу зайнятості завдань та ефективності здійснення управління фрілансовою діяльністю;
- розроблення форми та змісту сертифікатів про підтвердження результатів неформального професійного навчання, механізму їх отримання фрілансерами.

З метою підтвердження гіпотези про подальше зростання чисельності фрілансерів та доцільність реалізування запропонованих функцій органів державної влади тощо, пропонуємо визначити динаміку питомої ваги чисельності фрілансерів за допомогою S-подібної кривої.

Для визначення динаміки питомої ваги чисельності фрілансерів побудуємо S-подібну криву. Вибір S-подібної кривої у якості кривої зростання питомої ваги чисельності фрілансерів обумовлений її властивостями, що відповідають характеру зміни досліджуваного процесу, а саме – наявністю горизонтальної асимптоти $y_t = b$ та різними темпами зростання значення функції в часі.

$$y_t = a + \frac{(b-a) \cdot t^d}{c+t^d}, \quad (1)$$

де y_t – питома вага чисельності фрілансерів у загальній кількості робочої сили, %; t – фактор часу (роки); **a, b, c, d** – шукані параметри функції, значення яких визначають з урахуванням даних експертного опитування.

Початковий відлік часу почнемо з 1999 р. ($t = 0$), у якому не було зафіксовано виходу фрілансерів на ринок праці України, тобто $y_{1999} = y_0 = 0$. Відзначимо, що 1999 р. фрілансери могли бути, але їх кількість була незначною через недоступність інтернету для звичайних користувачів, тому вважаємо, що $y_t = 0$ для $t \leq 1999$ р. За оцінками експертів питома вага фрілансерів у 2010 р. ($t = 11$) становила 4%, тобто $y_{2010} = y_{11} = 4$, а у 2013 р. ($t = 14$) – 9%, тобто $y_{2013} = y_{14} = 9$. За оптимістичними оцінками експертів максимальна частка ($t \rightarrow \infty$) фрілансерів буде становити 27%, за песимістичними – 15%.

Розрахуємо два варіанти параметрів S-подібної кривої на підставі встановлених експертних оцінок значень функції y_t :

Варіант 1 – оптимістична оцінка $\lim_{t \rightarrow \infty} y_t$. Задано: $\lim_{t \rightarrow \infty} y_t = 27$; $y_0 = 0$; $y_{11} = 4$; $y_{14} = 9$. Очевидно, що $b = 27$, а значення $a = 0$. Утворимо систему рівнянь

$$\begin{cases} 4 = \frac{27 \cdot 11^d}{c + 11^d}; \\ 9 = \frac{27 \cdot 14^d}{c + 14^d}, \end{cases} \quad (2)$$

де $c = 210553$, $d = 4,382$.

Таким чином S-подібна крива набере вигляду

$$y_t^{\text{опт.}} = \frac{27 \cdot t^{4,382}}{210553 + t^{4,382}}. \quad (3)$$

Прогнозне значення питомої ваги чисельності фрілансерів у 2015 р. буде становити $y_t^{\text{опт.}} = 12,8\%$.

Варіант 2 – песимістична оцінка $\lim_{t \rightarrow \infty} y_t$. Задано: $\lim_{t \rightarrow \infty} y_t = 15$; $y_0 = 0$; $y_{11} = 4$; $y_{14} = 9$. Параметр **b** буде становити $b = 15$, а параметр $a = 0$. Для знаходження значень параметрів **c, d** утворимо систему рівнянь

$$\begin{cases} 4 = \frac{15 \cdot 11^d}{c + 11^d}; \\ 9 = \frac{15 \cdot 14^d}{c + 14^d}, \end{cases}$$

з якої отримуємо $c = 3618730$; $d = 5,876$.

S-подібна крива набере вигляду:

$$y_t^{\text{пес.}} = \frac{15 \cdot t^{5,876}}{3618730 + t^{5,876}}. \quad (4)$$

Прогнозне значення на 2015 р. буде становити $y_t^{\text{пес.}} = 11,5\%$. Таким чином, прогнозна питома вага чисельності фрілансерів України від загальної чисельності економічно-активного населення у 2015 р. буде міститися в інтервалі

Ескізи графіків S-подібних кривих (3), (4) наведено на рис. 5. Отже, на рис. 5 спостерігається зростання кількості фрілансерів в Україні впродовж всього періоду.

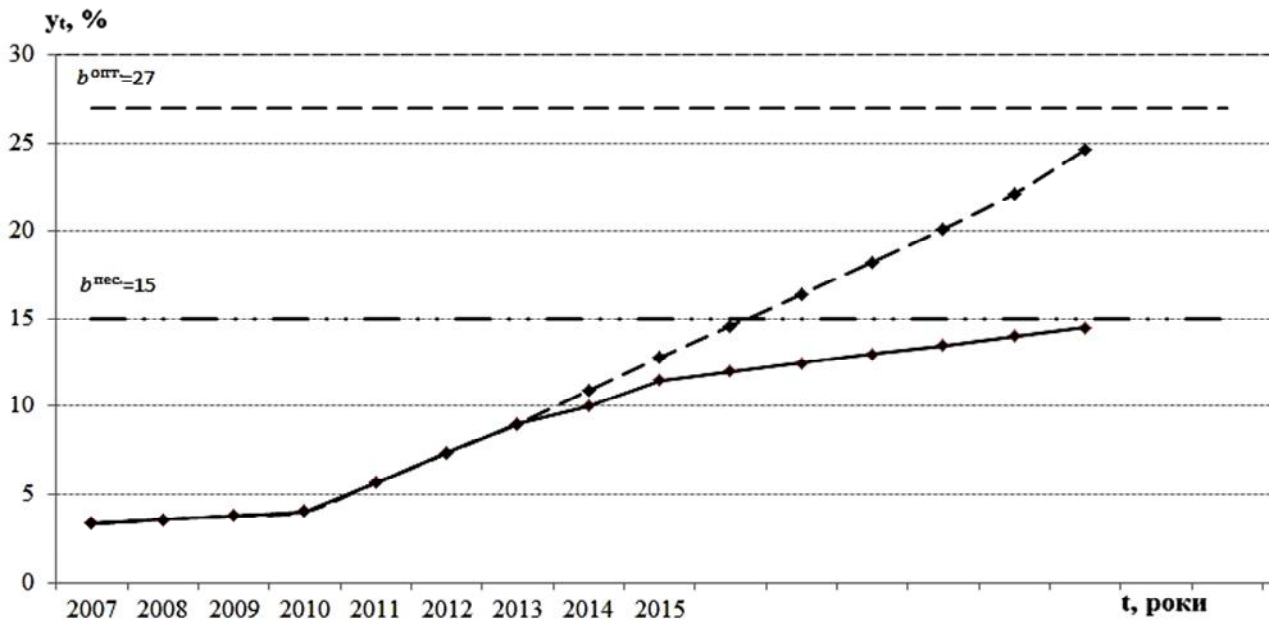

Рис. 5. Прогнозування динаміки питомої ваги чисельності фрілансерів України за S-подібною кривою

За результатами нашого дослідження даний показник має різний темп зростання протягом вказаного періоду часу. На початку розвитку фрілансової діяльності частка фрілансерів відчутно зростає, далі темп зростання зменшувався поступово і досяг найнижчого показника у 2008-2009 рр. З 2010 р. спостерігалось значне зростання частки фрілансерів (на 41,75%), що було пов'язане із різким зниженням вартості сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та зростанням доступу до інтернету. У 2014 р. спостерігається збереження цієї тенденції. У 2014-2015 рр. передбачається зростання частки фрілансерів на 17,4% за оптимістичним прогнозом і на 11,11% за песимістичним прогнозом, тобто за умов відсутності підтримки держави та розвитку державного управління фрілансовою діяльністю. Потенціал зростання питомої ваги чисельності фрілансерів в наступні роки в Україні великий, як і позитивний вплив на макроекономічні показники країни.

З метою здійснення постійного моніторингу стану фрілансової діяльності, сфери їх діяльності, нами запропоновано використовувати такі макроекономічні показники оцінювання стану фрілансової діяльності, а саме:

1) питома вага чисельності фрілансерів у загальній чисельності економічно-активного населення, %:

$$d = \frac{n_f^3 + n_f^H}{N_W + n_f^H} \cdot 100\% , \quad (5)$$

де d – питома вага чисельності фрілансерів у загальній чисельності економічно-активного населення, %; n_f^3 – кількість фрілансерів, що здійснюють свою діяльність на території України та є зареєстрованими суб'єктами підприємництва; n_f^H –

кількість фрілансерів, що здійснюють свою діяльність на території України в рамках нерегламентованої зайнятості, тобто не зареєстровані як суб'єкти підприємництва; N_w – загальна кількість робочої сили України, ос.;

2) питома вага внеску фрілансерів-резидентів у ВВП України (d_{GDP}), %:

$$d_{GDP} = \frac{\sum_i P_i}{GDP} , \quad (6)$$

де P – продукти, які створюються фрілансерами, грн.; i – вид продукту; GDP – ВВП країни, грн.

3) питома вага внеску фрілансерів-резидентів у ВНП України (d_{GNP}), %:

$$d_{GNP} = \frac{\sum_i P_i}{GNP} ; \quad (7)$$

де GNP – ВНП країни, грн.

4) рівень легалізації фрілансової діяльності (R_1), %:

$$R_1 = \frac{n_f^3}{n_f^H} \cdot 100\% . \quad (8)$$

де n_f^3 – кількість фрілансерів-резидентів, які є зареєстрованими суб'єктами підприємництва; n_f^H – кількість фрілансерів-резидентів, що здійснюють свою діяльність в межах нерегламентованої зайнятості, тобто не зареєстровані як суб'єкти підприємництва.

Дані показники можуть використовуватися для визначення рівня розвитку фрілансової діяльності в Україні. Значну увагу варто приділити рівню легалізації фрілансової діяльності, оскільки від даного показника залежить надходження (у формі податків) у держаний бюджет. За зміною даного показника за певний період часу доцільно визначати ефективність державного управління фрілансовою діяльністю, а також позитивний або негативний вплив податкових інструментів на рівень легалізації.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичні та методичні узагальнення щодо вирішення наукового завдання, яке полягає у розробленні теоретичних та прикладних положень з державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку.

З результатів виконаного дослідження ми можемо обґрунтувати такі висновки і пропозиції:

1. З метою розвитку теоретичної основи дослідження фрілансової діяльності розвинено понятійний та термінологічний апарат, який стосується фрілансової діяльності. Його основою є комплекс категорій та термінів, який включає такі: фрілансер як кваліфікований позаштатний працівник, який самостійно здійснює підприємницьку діяльність співпрацюючи із замовником лише на термін роботи над фріланс-проектом, не виступає найманою робочою силою та не наймає працівників; фрілансова діяльність - вид підприємницької діяльності, який здійснюється кваліфікованими позаштатними працівниками не залучаючи найману працю переважно у дистанційній формі з метою отримання прибутку та досягнення поставлених цілей; фріланс-проект - діяльність одного або кількох фрілансерів, яка обмежена у термінах та витратах на виконання унікальної роботи для конкретного

замовника з метою отримання прибутку та досягнення інших поставлених цілей; державне управління фрілансовою діяльністю - процес здійснення управлінського впливу державних органів влади на здійснення фрілансової діяльності з метою забезпечення розвитку національної економіки шляхом підвищення рівня ефективності та легалізації фрілансової діяльності. Уточнення та формулювання даних категорій надає можливість зрозуміти сутність та значення фрілансової діяльності та виокремити фрілансову діяльність серед інших видів підприємницької діяльності, знижує можливість ототожнення фрілансера із дистанційним працівником та іншими суміжними поняттями. Наведені категорії рекомендується використовувати при удосконаленні законів та нормативно-правових актів.

2. Для подальших наукових досліджень фрілансової діяльності необхідно класифікувати фрілансерів, що надасть можливість враховувати всі особливості та розподіляти фрілансерів за класифікаційними ознаками. З огляду на це, удосконалено класифікацію фрілансерів, яка передбачає виокремлення типів фрілансерів за способом комунікації, за типом зайнятості, за розташуванням робочого місця, за причиною вибору фрілансу як основного виду діяльності, за структурою ринку, за способом пошуку нових замовників. Така комплексна класифікація надасть можливість для удосконалення нормативної бази ведення статистичної звітності та проведення статистичних досліджень щодо фрілансової діяльності.

3. Особливості управління фріланс-проектами зумовила необхідність удосконалення моделі процесу виконання фріланс-проекту, у якій проведено детальний аналіз усіх його етапів із уточненням відповідальних виконавців кожного етапу складного та простого проекту. Враховуючи особливості процесу виконання фріланс-проектів та їх відмінності від інших проектів, наведена модель забезпечує необхідну основу для ефективного управління фріланс-проектами як на мікро-, так і на макрорівні.

4. Удосконалено систему державного управління фрілансовою діяльністю, у якій об'єктом державного управління є фрілансова діяльність, а також сформовано комплекс інструментів, за допомогою яких здійснюється вплив органів державної влади на фрілансову діяльність: удосконалення нормативно-правової бази щодо фрілансової діяльності, стимулювальна податкова політика в межах фрілансової діяльності та податкові пільги для фрілансерів, забезпечення цільового фінансування підвищення кваліфікації фрілансерів та їх перепідготовку, розроблення та впровадження механізму підтвердження результатів неформального професійного навчання фрілансерів та видання відповідних сертифікатів, формування механізму державних замовлень на фріланс-послуги та залучення фрілансерів до роботи над державними проектами та програмами, створення передумов та регулювання співпраці з міжнародними та вітчизняними інтернет-біржами фрілансу, забезпечення соціальних гарантій для фрілансерів тощо. Функціонування даної системи із забезпеченням необхідних передумов (внесення змін у закони та нормативно-правові акти) дозволить максимально ефективно функціонування усіх елементів системи державного управління фрілансовою діяльністю та розвиток фрілансової діяльності з позитивним економічним ефектом для національної економіки.

5. Запропоновано систему показників оцінювання стану фрілансової діяльності на рівні держави, яка охоплює питому вагу чисельності фрілансерів у загальній чисельності економічно-активного населення, питому вагу внеску фрілансерів резидентів у валовому внутрішньому продукті, валовому національному продукті, рівень легалізації фрілансової діяльності. Ці показники дають можливість здійснювати постійний моніторинг чисельності фрілансерів та стан фрілансової діяльності, їх динаміка - оцінювати розвиток фрілансової діяльності, а також забезпечать своєчасне внесення необхідних змін до програми розвитку фрілансової діяльності.

6. Запропоновані у роботі завдання та функції для Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва та Державної служби зайнятості в межах системи державного управління фрілансовою діяльністю забезпечить зростання рівня ефективності процесу державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку з досягненням високого рівня легалізації фрілансової діяльності, зниження рівня безробіття, розвитку нових форм підприємництва та позитивного економічного ефекту фрілансової діяльності на національну економіку.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1.1. Монографія

1. Солярчук Н.Ю. Обґрунтування необхідності державного управління фрілансовою діяльністю / Р.В. Фещур, О.С. Скибінський, Н.Ю. Солярчук // Економіка ХХІ сторіччя: проблеми та шляхи їх вирішення: монографія / за заг. ред. Ю.З. Драчука, В.Я. Швеця; М-во освіти і науки України; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – С. 318-325. (*Особистий внесок автора: визначено динаміку питомої ваги чисельності фрілансерів України*).

1.2. Праці у наукових фахових виданнях України

2. Солярчук Н.Ю. Особливості моделі процесу виконання фріланс-проекту / Н.Ю. Солярчук // Прометей : регіональний збірник наукових праць з економіки / Донецький державний університет управління МОН України; Інститут економіки промисловості НАН України. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – Вип. 1 (40). – С. 181-185.

3. Солярчук Н.Ю. Класифікація фрілансерів / Н.Ю. Солярчук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку» - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - № 748 . – С. 108-114.

4. Солярчук Н.Ю. Фріланс та загальна характеристика фрілансера / О.Є. Кузьмін, Н.Ю. Солярчук // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць. – 2012. – Вип. 22.7. – С. 375-380. (*Особистий внесок автора: формулювання поняття «фрілансер», «фріланс», проведено аналізування основних інтернет-бірж фрілансу*).

5. Солярчук Н.Ю. Передумови та перспективи розвитку фрілансу в Україні / О.С. Скибінський, Н.Ю. Солярчук // Економіка: реалії часу: Науковий журнал – Одеса: Одеський національний політехнічний університет, 2013. - № 2 (7). – С. 223-227. (Особистий внесок автора: визначено передумови розвитку фрілансу в Україні, порівняння рівня доходів фрілансерів з України на світовому та внутрішньому ринках фріланс-послуг).

1.3. Праці у наукових періодичних виданнях іноземних держав та у виданнях України, які внесені до міжнародних наукометричних баз даних

6. * Солярчук Н. Ю. Механізм державного управління фрілансовою діяльністю / Н.Ю. Солярчук // Інноваційна економіка : науково-виробничий журнал. – Тернопіль, 2014. - №5 (54). – С. 46-51. (Міжнародні наукометричні бази даних: *Index Copernicus*, *Російський індекс наукового цитування (РІНЦ)*).

7. * Солярчук Н.Ю. Обґрунтування програми розвитку фрілансової діяльності в Україні / Н.Ю. Солярчук // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – Одеса, 2014. – № 10 (218). – С. 161-175. (Міжнародні наукометричні бази даних: *Російський індекс наукового цитування (РІНЦ)*, *реферативна база даних «Україніка наукова»*, *Український реферативний журнал «Джерело»*, *Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*, *наукова електронна бібліотека eLIBRARY.ru*, *Google Scholar*, *електронний архів Одеського національного економічного університету*).

8. * Солярчук Н. Ю. Фрілансова діяльність в Україні: стан і проблеми державного управління // Бізнес Інформ. – 2014. – №4. – С. 284–289. (Міжнародні наукометричні бази даних: *Ulrichsweb Global Serials Directory (США)*; *Research Papers in Economics (США)*; *Російський індекс наукового цитування (Росія)*; *Index Copernicus (Польща)*; *Directory of Open Access Journals*; *CiteFactor (США)*; *Academic Journals Database (Швейцарія)*; *Research Bible (Японія)*; *Соціонет (Росія)*; *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (Україна)*).

9. Solyarchuk N. Freelancers in Ukraine: characteristics and principles of their activity / O. Skybinskyi, N. Solyarchuk // Econtechmod. An international quarterly journal. – 2014. - Vol. 03, No. 1. – P. 89-95. (Особистий внесок автора: проведено соціологічне дослідження та здійснено аналізування його результатів)

10. Солярчук Н.Ю. Тенденції розвитку фрилансової діяльності в умовах глобалізації / О.Е. Кузьмин, Р.В. Фещур, А.С. Скибинский, Н.Ю. Солярчук // Экономика и предпринимательство: М., 2014. – №. 5 (ч.1). – С.55-59. (Міжнародні наукометричні бази даних: *Російський індекс наукового цитування (РІНЦ)*, *Agris*) (Особистий внесок автора: проведено аналізування рівня доходів фрілансерів, прогнозування динаміки питомої ваги фрілансерів за регресійною моделлю)

2. Опубліковані праці апробаційного характеру

11. Солярчук Н.Ю. Поняття, переваги та недоліки фрілансу / Н.Ю. Солярчук //

* Дані статті відносяться також до наукових фахових видань України

Тези доповідей VIII Науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників «Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні» (Львів, 26-31 березня 2012 р.). – Львів: Видавничий відділ навчально-наукового інституту підприємництва та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – С. 92-93.

12. Солярчук Н.Ю. Економіко-демографічна характеристика діяльності фрілансерів у світовій практиці / Н.Ю. Солярчук // Тези доповідей Шостої Міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи» (Житомир, 26-27 квітня 2012 р.). – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 114-115.

13. Солярчук Н.Ю. Місце і роль фрілансерів у структурі трудового потенціалу України / Н.Ю. Солярчук // Тези доповідей Першої Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (Одеса, 18-19 жовтня 2012 р.). – Одеса: Атлант, 2012. – С. 345-346.

14. Солярчук Н.Ю. Класифікація фрілансерів за способом комунікації / О.С. Скибінський, Н.Ю. Солярчук // Тези доповідей IX Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (Львів, 8-10 листопада 2012 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - С. 392. *(Особистий внесок автора: розроблено класифікацію фрілансерів за способом комунікації)*

15. Солярчук Н.Ю. Особенности использования фриланса в различных отраслях народного хозяйства / Н.Ю. Солярчук, И.В. Ткаченко // Материалы международной научно-практической конференции «Общество и экономическая мысль в XXI в.: пути развития и инновации» (Воронеж, 25-27 апреля 2013 р.). – Воронеж: Издательско-полиграфический центр «Научная книга», 2013. - Ч. 1. – С.191-195. *(Особистий внесок автора: сформульовано поняття «фрілансер», «фріланс», розглянуто особливості формування команд фрілансерів для виконання фріланс-проектів для класичних фрілансерів та е-лансерів)*

16. Солярчук Н.Ю. Проблемы формирования организационной структуры управления фриланс-проектами / Н.Ю. Солярчук, Х.В. Дрималовська // Тези доповідей VI Міжнародної наукової конференції молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (Тернопіль, 25-26 квітня 2013 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – С. 273-275. *(Особистий внесок автора: запропоновано схему організаційної структури управління фріланс-проектом, сформульовано визначення фріланс-проекту)*

17. Солярчук Н.Ю. Освітня кваліфікація фрілансерів: можливості та особливості комунікації / О.С. Скибінський, Н.Ю. Солярчук // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті» (Львів, 18-19 квітня 2013 р.). – Львів / відп.ред. Л.Д. Кизименко. – Львів: Видавництво «Тріада Плюс», 2013. – С. 241-242. *(Особистий внесок автора: визначено методи визначення рівня кваліфікації фрілансерів у процесі роботи за допомогою спеціалізованої інтернет-біржі фрілансу, наведено способи підтвердження акредитації фрілансерів)*

18. Солярчук Н.Ю. Визначення методів вибору фрілансерів для роботи над фріланс-проектами / Н.Ю. Солярчук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес в умовах трансформаційної економіки» (Сімферополь-Судак, 21-25 травня, 2013 р.). – Сімферополь-Судак: Кримський інститут бізнесу, 2013. – С. 94-96.

19. Солярчук Н.Ю. Фріланс як інструмент зниження рівня безробіття в Україні / Н.Ю. Солярчук // Матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (Одеса, 26-27 вересня 2013 р.). – Одеса: Атлант, 2013. – С. 239-240.

20. Солярчук Н.Ю. Фрілансери як суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності / Н.Ю. Солярчук, Л.О. Саталкіна, Д.М. Чайка // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств» (Харків, 30-31 жовтня 2013 р.). – Харків: 2013. – С. 94-96. *(Особистий внесок автора: здійснено аналізування результатів проведеного дослідження)*

21. Солярчук Н.Ю. Принципи державного управління фрілансовою діяльністю / Скибінський О.С., Солярчук Н.Ю. // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (Львів, 11-12 квітня 2014 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 276-278. *(Особистий внесок автора: запропоновано перелік принципів державного управління фрілансовою діяльністю)*

22. Солярчук Н. Ю. Етапи професійного розвитку фрілансера / Скибінський О.С., Солярчук Н.Ю. // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми управління експортно-імпортною діяльністю». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – Електронне видання на CD-ROM. – С. 122. *(Особистий внесок автора: розроблено етапи професійного розвитку фрілансера)*

АНОТАЦІЯ

Солярчук Н.Ю. Державне управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка і управління національним господарством. – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2015.

У дисертаційній роботі вирішено наукове завдання з розроблення теоретичних основ та практичних рекомендацій щодо удосконалення державного управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку. Після детального опрацювання літературних джерел уточнено понятійний та термінологічний апарат щодо фрілансової діяльності, удосконалено класифікацію фрілансерів з урахуванням їх особливостей, модель процесу виконання фріланс-проекту. Вперше запропоновано систему показників оцінювання стану фрілансової діяльності на рівні держави. Проаналізовано рівень доходів фрілансерів, виявлено тенденції зміни частки фрілансерів у складі економічно-активного населення, проаналізовано

результати соціологічного дослідження щодо стану фрілансової діяльності в Україні, проведеного автором. Удосконалено систему державного управління фрілансовою діяльністю.

Ключові слова: фрілансер, фрілансова діяльність, державне управління фрілансовою діяльністю, фріланс-проект, інтернет-біржа фрілансу, система державного управління фрілансовою діяльністю, показники оцінювання стану фрілансової діяльності.

АННОТАЦИЯ

Солярчук Н.Ю. Государственное управление фрилансовой деятельностью в условиях развития национального рынка. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Национальный университет «Львівська політехніка», Министерство образования и науки Украины, Львов, 2015.

В диссертационной работе решена научная задача по разработке теоретических основ и практических рекомендаций по совершенствованию государственного управления фрилансовой деятельностью в условиях развития национального рынка. После детальной проработки литературных источников уточнен понятийный и терминологический аппарат относительно фрилансовой деятельности, усовершенствована классификация фрилансеров с учетом их особенностей, модель процесса выполнения фриланс-проекта. Впервые предложена система показателей оценки состояния фрилансовой деятельности на уровне государства. Проанализирован уровень доходов фрилансеров, выявлены тенденции изменения доли фрилансеров в составе экономически активного населения, проанализированы результаты социологического исследования о состоянии фрилансовой деятельности в Украине, проведенного автором. Усовершенствована система государственного управления фрилансовой деятельностью.

Ключевые слова: фрилансер, фрилансовая деятельность, государственное управление фрилансовой деятельностью, фриланс, интернет-биржа фриланса, система государственного управления фрилансовой деятельностью, показатели оценки состояния фрилансовой деятельности.

ANNOTATION

Solyarchuk N.Y. State administration of freelance activity in terms of national market development. – On the rights of manuscript.

Dissertation in order to obtain a Degree of Candidate of Economic Sciences with a specialization 08.00.03 – Economics and management of national economy. – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2015.

In the dissertation work there is solved the scientific problem of development of theoretical foundations and practical recommendations for improvements in state administration of freelance activity in terms of national market development. The object of

the research is the process of freelance activity state administration. The subject of the research is referred to the theoretical and practical principles of state administration of freelance activity in terms of national market development.

In the first chapter «The theory and practice of state administration of freelance activity» there are determined the essence and importance of freelance activity, represented a list of freelance activity advantages and disadvantages, improved a model of freelance project implementation, which determines the basic stages of simple and complex project with specification of responsibilities for each stage, in order to provide the qualified organization of freelance projects management process.

After careful studying of literary sources the concepts and terminology for freelance activity, took farther development, including such terms as: freelancer - a qualified worker who isn't in the staff and is independently engaged in business activities, collaborates with the customer only for a period of working over the freelance project, doesn't hire employees; freelance activity - is the kind of entrepreneurial activity, which is carried out by qualified freelance workers without involving hired labor mainly in the distant form with the aim of getting profit and achieving the goals; freelance project - an activity of one or more freelancers, which is limited by terms and costs for implementation of unique work for a specific customer with the aim of getting profit and other goals; state administration of freelance activity - is the performance of the administrative influence of public authorities on the implementation of freelance activity for ensuring the development of the national economy through the increasing of freelance activity efficiency and legalization. A clear definition of these concepts will allow to prevent the identification of remote freelance work with other related notions, to distinguish the freelancers among entrepreneurs.

Also there is represented the classification of freelancers by the following classification criterias: by the method of communication, by the type of employment; by a workplace; by the reason for choosing freelancing as a basic type of activity, by the structure of the market, by the methods of finding new customers. There are determined the basic principles of freelance activity state administration: the principle of purpose, the principle of planning, the principle of competence, the principle of the interests and needs consideration, the principle of efficiency, the principle of continuous improvement management tools. The functions of the freelance activity state administration including planning, organizing, promotion, control and regulation are proposed.

In the second chapter «The analysis of freelance activity as a form of entrepreneurship» there are formed the methodical aspects of freelance activity analysis, with the use of sociological freelancers survey conducted by the author, there is determined the influence of freelance activity on the level of employment and migration.

To assess the state of freelance activity there was carried out the sociological research, that was driven remotely using an Internet resource Google Docs and provided an opportunity to identify the trends of freelance activity, the advantages and disadvantages of its implementation in a transitional economy of Ukraine. The results of the study and research of statistical data of freelance online job boards indicate further growth in the number of freelancers that proves the need of improvements in the legislative base and government support for freelance activity.

In the third chapter «Improving of state administration of freelance activity» there are proposed the state administration instruments of freelance activity, the state administration system of freelance activity, proved the program of the freelance activity development in Ukraine, accomplished evaluation of freelance activity development potential.

Activity of freelancers in Ukraine can be partly attributed to the informal economy, as far as freelance activity, being a part of the informal economy, is hidden from official statistics. It is necessary to create favorable conditions for the development of freelance activity and its legalization in Ukraine.

To the tools of freelance activity state administration we propose to include: improvement of the freelance activity legal base, stimulating tax policy within freelance activity and tax benefits for freelancers, provision of dedicated funding for the freelancer's professional skills improvement and their retraining, development and implementation of a mechanism that confirm the freelancers informal professional training and publication of relevant certificates, the formation of the mechanism of government contracts for freelance services and attraction of freelancers to work on government projects and programs, creating conditions and regulatory cooperation with international and national online job boards for freelancers, providing social guarantees for freelancers and so on. Particularly in the research were proposed zero tax rates for freelancers during their studying, retraining or qualification improvement and in case of a lower level of income comparing to freelance minimum wage.

There are determined the basic prerequisites for the formation of freelance activity development program, the main tasks for certain public authorities, the implementation of which is necessary for provision of the most effective freelance activity development. We propose to distribute these tasks among public authorities such as the State Service for Regulatory Policy and Entrepreneurship Development and State Employment Office of Ukraine.

There is proposed the system of indicators for the evaluation of state freelance activity that covers the freelancers proportion in the total number of the economically active population, the proportion of the contribution of freelancers residents in gross domestic product, gross national product, the level of legalization of freelance activity. These indicators enable the government to monitor the freelancers number, their dynamics - to evaluate the development of freelance activity as well as state and the role of freelance activity in the development of national economy of Ukraine.

Keywords: freelancer, freelance activity, state administration of freelance activity, freelance project, freelance online job board, the system of freelance activity state administration, indicators of freelance activity status evaluating.